

Kulturowe usługi ekosystemowe i niedogodności ekosystemowe miejskiego krajobrazu nadrzecznego: w kierunku ujęcia zintegrowanego

Rozrost obszarów zurbanizowanych oraz zwiększające się tempo życia w mieście sprawiają, że jego mieszkańcom coraz trudniej jest utrzymać więź z naturą. Parki, skwery, lasy podmiejskie, ale także doliny rzek czy zbiorniki wodne stają się więc przestrzeniami, w których mieszkańcom najłatwiej jest obcować z przyrodą. Obszary te przynoszą mieszkańcom wiele różnych korzyści. Niektóre z nich, tzw. usługi kulturowe, cechują się tym, że mogą jednocześnie wpływać na fizyczny i psychiczny dobrostan mieszkańców miast. Wśród korzyści odczuwanych podczas pobytu w parku czy nad rzeką można wyróżnić m.in. możliwość rekreacji, walory estetyczne przyrody, możliwość spędzania czasu z innymi ludźmi czy poszerzenia wiedzy o przyrodzie. Z drugiej strony, miejska przyroda wywiera niekiedy negatywny wpływ na mieszkańców poprzez tzw. niedogodności ekosystemowe. Mogą się one wiązać bezpośrednio z przyrodą (np. odczuwanie nieprzyjemnych zapachów, dokuczliwe owady, strach przed kontaktem z dzikim zwierzęciem), jak i z oddziaływaniem człowieka na miejską przyrodę (np. braki w zagospodarowaniu, konflikty z innymi użytkownikami). Aby uzyskać całościowy obraz doświadczenia miejskiej przyrody przez mieszkańców, niezbędne jest kompleksowe spojrzenie zarówno na jego pozytywne, jak i negatywne aspekty.

W prezentowanym projekcie to kompleksowe spojrzenie skierowane jest na miejski krajobraz nadrzeczny i jego użytkowników. Rzeki są postrzegane jako kluczowy element miejskiej zielono-błękitnej infrastruktury. Z uwagi na swój linearny kształt, są one swego rodzaju korytarzem łączącym różne obszary miasta, a zatem mogą przyciągać różne grupy odwiedzających. W trakcie realizacji projektu odpowiemy na następujące pytania:

- Jakie czynniki o charakterze przyrodniczym i społecznym kształtują sposób doświadczenia miejskiego krajobrazu nadrzecznego?
- Jakie jest znaczenie wybranych korzyści i niedogodności dla mieszkańców miasta spędzających czas nad rzeką?
- Jak kształtują się przestrzenne wzorce odczuwania korzyści i niedogodności?
- Czy istnieją powiązania między pozytywnymi i negatywnymi aspektami doświadczenia krajobrazu nadrzecznego, i jeśli tak, jaki jest ich charakter?
- Jaka jest rola lokalnych interesariuszy (m.in. urzędników, polityków, aktywistów, przedsiębiorców) w zrównoważonym zarządzaniu krajobrazem nadrzecznym?

Badania będą prowadzone nad Wisłą w Warszawie. Zostaną wykorzystane metody stosowane zarówno w naukach przyrodniczych, jak i społecznych. Szczególny nacisk zostanie położony na przestrzenną analizę pozyskanych danych oraz opracowanie map ukazujących zróżnicowanie sposobów doświadczenia miejskiej rzeki.

Badania mają szansę przyczynić się do lepszego zrozumienia relacji między mieszkańcami miasta a miejskim krajobrazem nadrzecznym. Uzyskane wyniki będą mieć znaczenie m.in. w kontekście zrównoważonego zarządzania tymi obszarami. Wkładem projektu w rozwój badań nad kulturowymi usługami ekosystemowymi i niedogodnościami ekosystemowymi jest koncepcyjne i metodyczne powiązanie ze sobą pozytywnych i negatywnych aspektów doświadczenia miejskiej rzeki.